

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

THE MAIN DETERMINANTS OF ESTIMATION THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINIAN FOOD INDUSTRY ENTERPRISES

У статті проведено аналіз інвестиційної привабливості харчової галузі України на основі індексів промислового виробництва, обсягів капітальних і прямих іноземних інвестицій. Досліджено динаміку експорту харчової продукції та основних показників економічної діяльності підприємств харчової промисловості України за 2013–2018 роки. Визначено тенденції розвитку кондитерської галузі. Проаналізовано наявні методи оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, визначено можливість їх застосування для підприємств харчової галузі. Досліджено дохідний та ринковий підходи до оцінювання інвестиційної привабливості. Визначено детермінанти оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств. Розглянуто показники інноваційної активності підприємств харчової промисловості України. Інноваційний потенціал визначено як основний фактор підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, оцінювання, харчова промисловість, кондитерська галузь, інвестиції, інноваційний потенціал.

В статті проведено аналіз інвестиційної привабливості харчової галузі України на основі індексів промислового виробництва, обсягів капітальних і прямих іноземних інвестицій. Досліджено динаміку експорту харчової продукції та основних показників економічної діяльності підприємств харчової промисловості України за 2013–2018 роки. Визначено тенденції розвитку кондитерської галузі. Проаналізовано наявні методи оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, визначено можливість їх застосування для підприємств харчової галузі. Досліджено дохідний та ринковий підходи до оцінювання інвестиційної привабливості. Визначено детермінанти оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств. Розглянуто показники інноваційної активності підприємств харчової промисловості України. Інноваційний потенціал визначено як основний фактор підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств.

отрасли Украины на основе индексов промышленного производства, объемов капитальных и прямых иностранных инвестиций. Исследована динамика экспорта пищевой продукции и основных показателей экономической деятельности предприятий пищевой промышленности Украины за 2013–2018 годы. Определены тенденции развития кондитерской отрасли. Проанализированы существующие методы оценивания инвестиционной привлекательности субъектов хозяйствования, определена возможность их применения для предприятий пищевой отрасли. Исследованы доходный и рыночный подходы к оцениванию инвестиционной привлекательности. Определены детерминанты оценивания инвестиционной привлекательности промышленных предприятий. Рассмотрены показатели инновационной активности предприятий пищевой промышленности Украины. Инновационный потенциал определен как основной фактор повышения инвестиционной привлекательности промышленных предприятий.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, оценивание, пищевая промышленность, кондитерская отрасль, инвестиции, инновационный потенциал.

УДК 330.322:336

<https://doi.org/10.32843/infrastruct38-23>

Гребенікова О.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів
Національний аерокосмічний
університет імені М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Демкович К.А.

магістр
Національний аерокосмічний
університет імені М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

The article analyzes the investment attractiveness of the food industry of Ukraine based on indices of industrial production, volumes of capital and foreign direct investments. The dynamics of export of food products and the main indicators of economic activity of the enterprises of the food industry of Ukraine for the 2013–2018 have investigated. The trends of the confectionery industry development are determined. Existing methods for evaluating the investment attractiveness of business entities have analyzed and the feasibility of applying them to food businesses. Profitability and market approaches to valuation of investment attractiveness have investigated. Determinants of estimation of investment attractiveness of industrial enterprises are determined. Indicators of innovative activity of food industry enterprises of Ukraine are considered. Innovation potential has identified as a major factor in increasing the investment attractiveness of industrial enterprises. The main direction of increasing the investment attractiveness of domestic food companies is the effective use of their existing innovative potential. Nevertheless, all of the calculation methods analyzed have based mainly on the financial performance of the entities. Therefore, we consider it advisable to take into account the existing innovation potential when assessing investment attractiveness. It has revealed that the dynamics of innovation activity of food industry enterprises indicates that there is a negative tendency to decrease the number of innovatively active enterprises and reduce the funding of scientific research. Ineffective utilization of the existing innovation potential of the food industry enterprises may underlie their competitiveness. The enterprise policy should be aimed at increasing the efficiency of utilization of innovative capabilities of industrial enterprises. Innovative development in the food industry should be aimed at the constant development of new types of products, new ways of production of these products, its updating with improvement of quality, consumer usefulness that meets the needs of modern consumers.

Key words: investment attractiveness, valuation, food industry, confectionery industry, investment, innovation potential.

Постановка проблеми. Важливу роль в розвитку національної економіки відіграють інвестиції. Залучення коштів вітчизняних та іноземних інвесторів сприяє активізації інвестиційного процесу, впровадженню новітніх технологій, використанню передового зарубіжного досвіду, розвитку малого й середнього бізнесу, зростанню інвестиційного потенціалу територій тощо.

Інвестиційна вразливість в Україні досить велика, інвестиції, як правило, вкладаються туди, де безпечно. Для всіх інвесторів критично важливими є стабільність економіки країни й захист прав власності, а потім уже податкові пільги, ліберальне валютне регулювання тощо. Незважаючи на те, що вкладання інвестицій в підприємства України є

ризиковим рішенням, багато підприємств харчової галузі отримують інвестиції [1].

У період турбулентності економіки України інвестиції найчастіше використовуються для розвитку базових (ракетно-космічна, літакобудівна, суднобудівна, інформаційна, біотехнологічна) та інших галузей (харчова, переробна, торгівля, легка промисловість тощо).

Харчова промисловість є однією з найбільш привабливих галузей, яка залучає інвестиції у вітчизняну економіку. Вона завжди вважалася для України пріоритетною й стратегічно важливою галуззю, що здатна не тільки задовольнити потреби внутрішнього ринку, але й забезпечити провідне місце держави серед лідерів з вироб-

ництва якісного продовольства. Природні умови України дають можливість збільшувати обсяги виробництва та забезпечувати населення якісною харчовою продукцією, тому основним завданням цієї галузі є експорт. Крім того, потенціал вітчизняного сільського господарства, що забезпечує харчову промисловість сировиною, дає змогу вивести Україну на достатній рівень продовольчого самозабезпечення та налагодити експорт, утримуючи лідируючі позиції в міжнародній торгівлі продовольством.

З огляду на необхідність підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств харчової промисловості актуальним стає питання адекватного оцінювання їх інвестиційної привабливості та визначення інвестиційних можливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Пошуком шляхів ефективного розвитку харчової промисловості, усунення негативних тенденцій її функціонування займаються вітчизняні та іноземні вчені. Зокрема, питання дослідження умов успішного функціонування харчової промисловості України та її інноваційно-інвестиційного розвитку розкрито в роботах П.М. Купчак, А.М. Прощаликіної, А.С. Гальчинського, О.Ю. Мірошніченка, І.В. Олександренка, О.М. Ястремської, О.Г. Малютіна, Т.В. Майорової. Незважаючи на те, що оцінювання інвестиційної привабливості у харчовій галузі, зокрема кондитерській, має певні результати дослідження, деякі питання ще не вирішено.

Постановка завдання. Метою статті є визначення основних детермінантів оцінювання інвестиційної привабливості підприємств харчової галузі. Аналіз основних показників розвитку хар-

чової промисловості спрямовано на визначення її інвестиційної привабливості. Задля коректного оцінювання інвестиційної привабливості підприємств важливо здійснити аналіз наявних методів її визначення й виявлення резервів підвищення.

Виклад основного матеріалу дослідження.

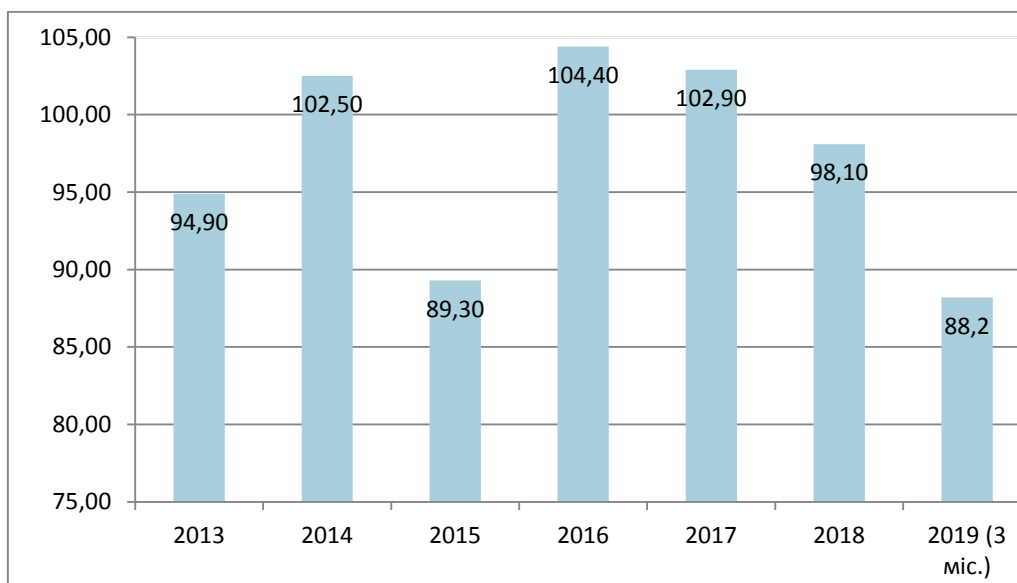
Харчова промисловість є однією з найважливіших галузей вітчизняної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку держави, формування експортного потенціалу й здатна сприяти економічному зростанню України.

До харчової промисловості належать понад 40 галузей та виробництв, а промислове виробництво харчових продуктів здійснюють понад 5 000 підприємств, які виробляють широкий асортимент продуктів харчування. Щорічно прямі іноземні інвестиції в харчову промисловість становлять близько \$3 млрд., а це більше 25% від загальних прямих іноземних інвестицій у промисловість країни [2].

Останніми роками харчова промисловість посідає перше місце за обсягами реалізованої промислової продукції серед усіх галузей промисловості й має позитивну динаміку питомої ваги, але в динаміці індексів промислового виробництва харчових продуктів по відношенню до попереднього року вона має негативну тенденцію (рис. 1).

Про інвестиційну привабливість харчової галузі для вітчизняних та іноземних інвесторів свідчить зростання обсягів інвестицій за останні роки (табл. 1).

Аналіз основних показників економічної діяльності підприємств харчової промисловості (табл. 2) демонструє, що після спаду у 2014–2015 роках нині спостерігається позитивна динаміка розвитку галузі. Порівняно з іншими видами виробництва харчова промисловість має найвищий обсяг реалізації.

Рис. 1. Динаміка індексів промислового виробництва харчових продуктів в Україні у 2013–2019 роках

Джерело: розроблено авторами на основі [3]

Динаміка інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів в Україні за 2013–2018 роки

Показник	Роки					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Капітальні інвестиції у промисловість, млн. грн.	101 858	82 744	84 168	108 635	136 490	179 718
Капітальні інвестиції у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, млн. грн.	15 275	13 487	13 548	21 291	18 927	23 088,9
Прямі іноземні інвестиції у промисловість, млн. дол. США	18 031,1	17 681,4	12 419,4	9 893,6	9 667,6	10 543,7
зокрема, прямі іноземні інвестиції у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, млн. дол. США	3 040,6	3 228,0	2 706,4	2 419,0	2 530,5	2 758,4

Джерело: розроблено авторами на основі [3]

Динаміка основних показників економічної діяльності підприємств харчової промисловості України за 2013–2018 роки

Показник	Роки					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Кількість підприємств, тис. од.	6 407	5 528	5 502	5 104	5 498	5 532
Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	253 439,0	302 391,9	398 023,2	462 418,9	548 377,9	1 636 893,0
Підприємства, які одержали прибуток, %	62,9	62,4	72,3	71,1,6	69,6	63,0
Підприємства, які одержали збиток, %	37,1	37,6	27,7	28,9	30,4	27,0
Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	9 447,9	-14 723,6	-14 600,5	-5 965,2	11 952,8	19 322,3
Витрати на виробництво продукції (товарів, послуг), млн. грн.	213 622,3	235 141,2	308 704,2	364 161,5	441 101,2	562 377,4
Кількість зайнятих працівників, тис. ос.	404,1	350,8	321	313,7	323,6	325,3
Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника, грн.	3 110	3 380	4 184	6 069	7 960	8 756
Рівень рентабельності (збитковості) діяльності, %	2,3	-4,5	-3,3	-3,6	5,1	3,3

Джерело: розроблено авторами на основі [3]

Однією зі складових харчової галузі є кондитерська галузь, де працює понад 170 тисяч фахівців, отже, вона є однією з найрозвиненіших у харчовій промисловості країни. Загальний обсяг виробництва становить понад 1 млн. продукції на рік, що дає змогу не лише повністю забезпечити потреби внутрішнього ринку, але й експортувати її у значних обсягах за кордон.

За 2011–2017 роки виробництво продукції, яка пов'язана з кондитерською галуззю, зменшилось. У табл. 3 представлено обсяг виробництва основних видів продукції кондитерської галузі України.

Підприємства галузі є активними споживачами вітчизняної сільськогосподарської сировини, зокрема цукру, борошна, крохмалопатоки, молока, що є основою експорту переробленої продукції агропромислового комплексу країни. Українські кондитери й виробники крохмалопродукту забезпечують значний обсяг валютних надходжень, експортуючи продукцію у більш ніж 50 країн світу. Динаміку експорту кондитерської продукції представлено на рис. 2.

Асортимент галузі охоплює практично всі групи кондитерських виробів. Зокрема, експорт кара-

мелі, шоколаду та інших харчових продуктів з вмістом какао, хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів з вмістом або без вмісту какао за останні чотири роки зріс з 814,5 млн. дол. до 1,1 млрд. дол. у минулому році, тобто майже на 36%, і становить близько 40% від загального обсягу виробленої продукції. Потенційно можливим є експорт продукції галузі на суму до 2 млрд. дол., що дасть змогу знизити девальваційний тиск на національну валюту, істотно збільшити податкові надходження до бюджету, підвищити зайнятість робітників на 2–4% [5].

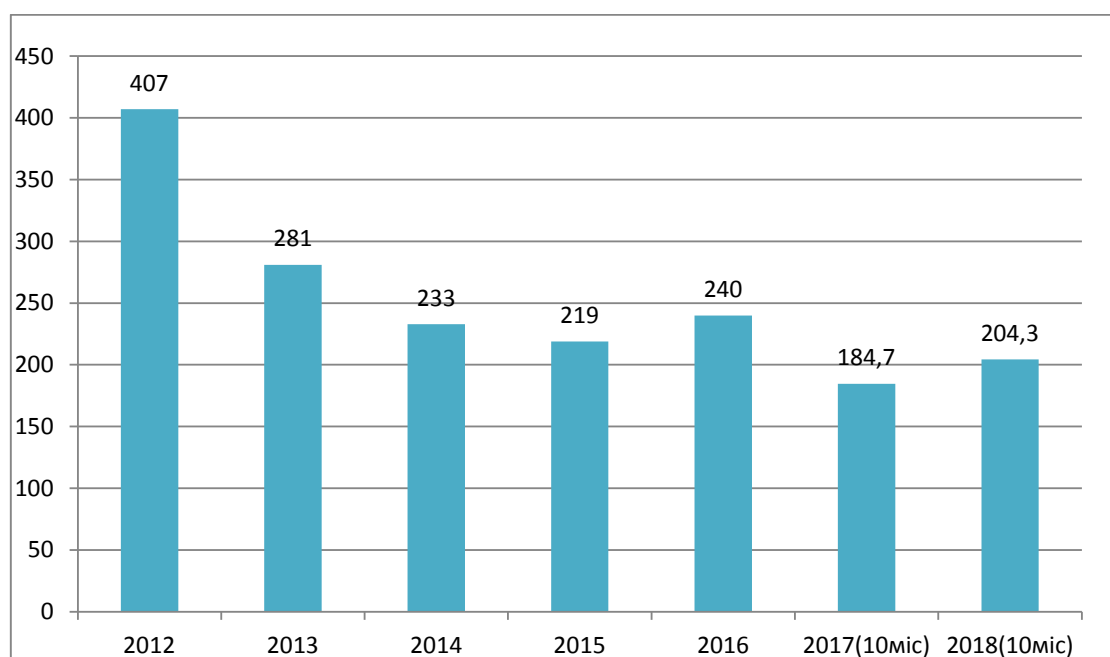
Наведені дані свідчать про значну інвестиційну привабливість харчової галузі, але під час вибору конкретного об'єкта інвестування менеджери стикаються з адекватним оцінюванням інвестиційної привабливості підприємств.

Інвестиційна привабливість підприємства – це системна сукупність потенційних можливостей укладання коштів задля отримання економічних вигід у майбутньому як наслідок результатів минулої господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування, суб'єктивно оцінювана інвестором [6, с. 57].

Динаміка обсягів виробництва основних видів продукції кондитерської галузі України за 2011–2017 роки

Найменування продукції	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Борошно пшеничне чи пшенично-житнє, млн. т	2,4	2,4	2,4	2,2	2,1	2,0	2,0
Хліб та вироби хлібобулочні нетривалого зберігання, млн. т	1,8	1,7	1,6	1,4	1,2	1,2	1,1
Печиво солодке (включаючи сендвіч-печиво, крім частково чи повністю покритого шоколадом або іншими сумішами, що містять какао), тис. т	229	241	237	184	167	163	177
Вафлі та вафельні облатки (включаючи солоні, крім частково чи повністю покритих шоколадом або іншими сумішами, що містять какао), тис. т	65,4	72,4	74,6	54,3	47,9	49,5	51,0
Вироби макаронні неварені (крім виробів із вмістом яєць, з начинкою або приготовлених іншим способом), тис. т	116	105	100	101	86,8	95,9	88,2
Цукор білий кристалічний буряковий, млн. т	2,3	2,1	1,3	2,1	1,5	2,0	2,0
Шоколад у брикетах, пластинах чи плитках (крім шоколаду з начинкою, з додаванням зерен зернових культур, фруктів чи горіхів та шоколадного печива), тис. т	19,1	22,0	27,5	21,8	16,5	16,5	18,6
Цукерки шоколадні (крім цукерок із вмістом алкоголю, шоколаду в брикетах, пластинах чи плитках), тис. т	147	143	130	86,4	59,5	52,3	53,3
Вироби кондитерські з цукру чи його замінників з вмістом какао (включаючи шоколадну нугу, крім білого шоколаду), тис. т	123	117	105	83,5	77,2	70,3	70,3
Гумки, фруктові желе та фруктові пасти у вигляді кондитерських виробів з цукру (крім жувальної гумки), тис. т	46,6	50,7	43,8	39,1	39,0	39,7	41,0
Цукерки варені, тис. т	36,7	35,8	34,3	26,6	27,3	29,3	23,0
Карамелі, тофі (ірис) та солодощі аналогічні, тис. т	87,8	85,1	74,4	70,5	83,7	75,6	78,2

Джерело: розроблено авторами за даними [3]

Рис. 2. Динаміка експорту кондитерської продукції (тис. т)

Джерело: [4]

Визначення інвестиційної привабливості спрямовано на формування об'єктивної цілеспрямованої інформації для ухвалення інвестиційного рішення, тому під час її оцінювання потрібна статистична та експертна інформація, на основі якої формуються одиничні або комплексні критерії оцінювання.

Аналізуючи інвестиційну привабливість того чи іншого об'єкта вкладення коштів, інвестор визначає не тільки стабільність і прибутковість цього об'єкта, але й усі можливі ризики, пов'язані з ним.

В економічній літературі існує значна кількість методів оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств, деякі з яких враховують їх галузеву приналежність. При цьому виділяють дохідний та ринковий підходи до розрахунку інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання.

І.В. Гвоздецькою [7] розроблено матричний метод, який передбачає поєднання впливів фінансово-економічних факторів та маркетингових показників діяльності підприємства на інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання. Запропонований метод забезпечує досить об'єктивне бачення фінансової ситуації та потенційні можливості підприємства, в яке передбачається вкладення інвестицій.

С.А. Панков [8] під час оцінювання інвестиційної привабливості пропонує використовувати аналітичний метод, що ґрунтується на відповідності динамічних змін основних показників діяльності підприємств стратегічним пріоритетам його розвитку.

У своїй роботі М.В. Стирський [9] розглядає інвестиційну привабливість підприємств з точки зору учасника ринку цінних паперів. Пропонована ним методика оцінювання інвестиційної привабливості, а саме так званий трикутник прибутковості, базується на оцінюванні динаміки індексних та інших показників активності фондового ринку.

Основним недоліком дохідного підходу до визначення інвестиційної привабливості є складність прогнозування майбутнього доходу від інвестиційної операції через динамічну зміну зовнішнього середовища в Україні, непрозорість інформації, складність отримання реальної статистичної звітності, трудомісткість процесу. Проте це є єдиним підходом, який дає змогу спрогнозувати майбутні вигоди від інвестування.

Щодо ринкового підходу, то до нього звертається найбільша кількість інвесторів, оцінюючи інвестиційну привабливість.

На основі ринкового підходу побудували рейтингову оцінку І.Д. Скляр, Ю.М. Шкодкіна [10]. Автори пропонують як основний критерій інвестиційної привабливості використовувати фінансові показники.

С.В. Іванов [11] визначає інвестиційну привабливість через систему інвестиційно значущих показників. Визначені фактори стали основою для розрахунку інтегральних показників методом бага-

томірної середньої. Інтегральні рівні видів економічної діяльності, визначені у вигляді коефіцієнтів, співвіднесених із середнім рівнем у державі, прийнятим за 100% або за 1. Згідно з отриманим значенням показників види діяльності були розподілені за шкалою ризику (зони мінімального, підвищеного, критичного й недопустимого ризику).

Такі українські вчені, як А.А. Садеков, Н.А. Лисова, у своїй монографії [12] пропонують оцінювати інвестиційну привабливість як інтегральну чи комплексну величину суворо визначеного набору формалізованих показників, стандартизованих за єдиним принципом для коректного зіставлення.

А.П. Гайдуцький [13] використовує метод порівнянь, який має охоплювати такі основні складові інвестиційного процесу, як порівняння об'єктів інвестування, порівняння суб'єктів інвестування (інвесторами) та порівняння умов інвестування (чинників інвестиційної привабливості).

Цей підхід простий у застосуванні та інтерпретації, отримані дані спираються на фінансову та статистичну звітність, коригуються з огляду на відмінність порівнюваних об'єктів. Недоліками цього підходу є складність збирання інформації про ціни на аналогічні об'єкти та встановлення відмінностей між порівнюваними об'єктами.

У дослідженні О.В. Гребенікової, О.В. Кондратьєвої [14] запропоновано методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості підприємств харчової галузі. Автори пропонують визначати комплексний показник інвестиційної привабливості на основі математично обґрунтованої системи часткових показників, що характеризують фінансовий аспект діяльності підприємства, та якісних показників інвестиційної привабливості.

Основним напрямом підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств харчової галузі є ефективне використання їх наявного інноваційного потенціалу, але всі проаналізовані методики у розрахунках базуються переважно на фінансових результатах діяльності суб'єктів господарювання, тому вважаємо доцільним під час оцінювання інвестиційної привабливості враховувати наявний інноваційний потенціал.

У харчовій промисловості частка інноваційно активних підприємств є вищою, ніж в інших галузях, а саме близько 25%. Проте домінантним видом інноваційної діяльності залишається придбання машин, обладнання, установок, а не дослідження, розроблення чи впровадження нових технологічних та новітніх методів виробництва.

В табл. 4, 5 наведено основні характеристики інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості.

Результати аналізу свідчать про те, що останнім часом лише 18% підприємств харчової галузі здійснюють інноваційну діяльність, лише 1,3% займається науково-дослідною діяльністю. Дина-

Таблиця 4

Кількість промислових підприємств харчової промисловості за напрямами проведених інновацій у 2013–2018 роках, од.

Рік	Усього	Зокрема, підприємства, що займалися інноваційною діяльністю	З них підприємства, що витрачали кошти на:				
			внутрішні НДР	зовнішні НДР	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	придбання наявних знань від інших підприємств або організацій	Інше
2013	2 158	398	17	12	231	95	43
2014	1 990	334	15	8	203	96	12
2015	984	178	13	7	92	6	45
2016	901	170	19	11	128	14	93
2017	938	167	12	3	109	6	37
2018	967	191	34	6	76	5	37

Джерело: систематизовано авторами на основі [3; 15; 16]

Таблиця 5

Загальний обсяг витрат за напрямами інноваційної діяльності у харчовій промисловості України у 2013–2018 роках, тис. грн.

Рік	Усього	Зокрема, на:				
		внутрішні НДР	зовнішні НДР	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	інші зовнішні знання	Інше
2013	1 700 695,3	82 438,3	16 243,8	1 498 296,9	2 075,1	101 641,2
2014	2 173 609,8	157 419,1	3 555,7	1 872 952,2	740,4	138 942,4
2015	1 540 271,7	82 820,6	3 500,0	1 328 440,5	1 171,6	124 339,0
2016	2 186 483,3	10 973,6	1 214,2	1 977 792,9	1 801,1	194 701,5
2017	1 401 995,5	56 25,6	2 816,2	1 112 913,8	862,0	279 777,9
2018	1 336 861,7	441 62,7	1 095,7	1 089 237,7	1 257,5	201 108,1

Джерело: систематизовано авторами на основі [3; 15; 16]

міка інноваційної активності підприємств харчової промисловості свідчить про те, що спостерігається негативна тенденція зі зниження кількості інноваційно активних підприємств та скорочення фінансування наукових досліджень. Неефективне використання наявного інноваційного потенціалу підприємств харчової промисловості може стати основою зниження їх конкурентоспроможності. Політика підприємства має бути спрямована на підвищення ефективності використання інноваційних можливостей промислових підприємств.

Інноваційний розвиток у харчовій промисловості має бути спрямований на постійне розроблення нових видів продукції, нових способів виробництва цієї продукції, її оновлення з підвищенням якості, споживчої корисності, що відповідає потребам сучасних споживачів.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, інвестиції є детермінантою формування темпів економічного зростання й добробуту населення країни. Визначення інвестиційної привабливості спрямовано на формування об'єктивної

цілеспрямованої інформації для ухвалення інвестиційного рішення. Проаналізовані методи оцінювання інвестиційної привабливості дають змогу потенційним інвесторам прийняти рішення, але з'ясовано, що всі розглянуті методи не враховують інноваційний потенціал, який є основним чинником підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств і забезпечення їх конкурентоспроможності.

Напрями інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості України мають визначатися з урахуванням світових тенденцій розвитку галузі, внутрішнього та зовнішнього попиту на окремі види інноваційної продукції. Для досягнення вищесказаного потрібні державна підтримка інвестицій в наукові дослідження, вдосконалення нормативної бази, податкове стимулювання інноваційної діяльності, збільшення частки експорту продовольчих товарів у закордонні країни, створення сприятливих умов для притягнення іноземного капіталу, кредитування модернізації наявних та будівництва нових підприємств.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Білан О.В. Інвестиції йдуть туди, де безпечно. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/investitsiji-jdut-tudi-de-bezpechno-2463791.html> (дата звернення: 01.12.2019).
2. Харчова промисловість України забезпечує внутрішній ринок на 90%. Асоціація виробників молока. URL: <http://milkua.info/uk/post/harcova-promislovist-ukraini-zabezpecue-vnutrisnij-rinok-na-90> (дата звернення: 01.12.2019).
3. Статистична інформація 2019 / Головне управління статистики України. URL: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information.html> (дата звернення: 15.11.2019).
4. Статистика. Асоціація Укркондпром. URL: <http://ukrkondprom.com.ua/statistika> (дата звернення: 02.11.2019).
5. Єпіфанов А.О. та ін. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : монографія. Суми : УАБС НБУ, 2007. 286 с.
6. Нападівська І.В. Теоретичні та методичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості України. *Вісник ДонДует*. 2005. № 4(28). С. 55–61.
7. Гвоздецька І.В. Комплексне оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудування) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04. Хмельницький, 2009. 21 с.
8. Панков С.А. Аналитические подходы к оценке инвестиционной привлекательности предприятий. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 2. С. 65–68.
9. Стирський М.В. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості ринку акцій. *Фінанси України*. 2002. № 2. С. 131–137.
10. Скляр І.Д., Шкодкіна Ю.М. Рейтингова оцінка фінансового стану як складова оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Механізм регулювання економіки*. 2009. № 2. С. 249–253.
11. Іванов С.В. Інвестиційна привабливість регіонів та видів економічної діяльності регіональної економіки : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.10.01. Дніпропетровськ, 2005. 165 с.
12. Садеков А.А., Лисова Н.А. Инвестиционная привлекательность предприятия (методология и методика оценки) : монография. Донецк : ДонГУЭТ им. Туган-Барановского, 2001. 270 с.
13. Гайдуцький А.П. Мотиваційні чинники міжнародних інвестиційних процесів. *Фінанси України*. 2004. № 12. С. 50–57.
14. Гребенікова О.В., Кондратьєва О.В. Комплексна діагностика інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 26. С. 103–108. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/26_2018_ukr/17.pdf (дата звернення: 12.11.2019).
15. Наукова та інноваційна діяльність України 2017 : статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2018. 180 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_nauka_2017.pdf (дата звернення: 12.11.2019).
16. Наукова та інноваційна діяльність України 2018 : статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2019. 108 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/zb_nauka_2018.pdf (дата звернення: 12.11.2019).

REFERENCES:

1. Bilan O. V. Investytsii ydut tudy, de bezpechno [Investments go where it's safe]. Available at: <https://nv.ua/ukr/opinion/investitsiji-jdut-tudi-de-bezpechno-2463791.html> (accessed 1 December 2019).
2. Kharchova promyslovistj Ukrainy zabezpechuje vnutrishnij rynek na 90% [The Ukrainian food industry provides the domestic market by 90%]. *Sait asotsiatsii vyrobnykiv moloka* [The site of the milk producers association]. Available at: <http://milkua.info/uk/post/harcova-promislovist-ukraini-zabezpecue-vnutrisnij-rinok-na-90> (accessed 1 December 2019).
3. Statystychna informacija 2019 [Statistics information]. *Holovne upravlinnia statystyky Ukrainy* [Main Department of Statistics of Ukraine]. Available at: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information.html> (accessed 15 November 2019).
4. Statystyka [Statistics]. *Asotsiatsiia Ukrkondprom* [Association of producers of confectionery, food-concentrate and starch industries of Ukraine. Ukrkondprom Association]. Available at: <http://ukrkondprom.com.ua/statistika> (accessed 02 November 2019).
5. Yepifanov A.O. (2007) *Otsinka kredytopromozhnosti ta investytsiinoi pryvablyvosti subiektiv hospodariuvannia* [Assessment of creditworthiness and investment attractiveness of business entities]. Sumy: UABS NBU. (in Ukrainian)
6. Napadovska I.V. (2005) *Teoretychni ta metodychni aspekty doslidzhennia investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy* [Theoretical and methodological aspects of the study of investment attractiveness of Ukraine]. *Visnyk DonDuet* [The DonDouet Newsletter], vol. 28, no. 4, pp. 55–61.
7. Hvozdet'ska I.V. (2009) *Kompleksne otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti promyslovykh pidpriemstv (na prykladi pidpriemstv mashynobuduvannia)* [Comprehensive assessment of the investment attractiveness of industrial enterprises (for example, mechanical engineering enterprises)]: (PhD Thesis). Khmelnytskyi.
8. Pankov S.A. (2010) *Analytycheskye podkhody k otseky ynvestytsyonnoi pryvlekatel'nosti predpriatyia* [Analytical approaches to estimation of investment attractiveness of enterprises]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu* [Bulletin of Khmelnytsky National University], no. 2, pp. 65–68.
9. Styr'skyi M.V. (2002) *Metodychni aspekty otsinky investytsiinoi pryvablyvosti rynku aktsii* [Methodical aspects of estimation of investment attractiveness of the stock market]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], no. 2, pp. 131–137.
10. Skliar I.D., Shkodkina I.D. (2009) *Reitynhova otsinka finansovoho stanu yak skladova otsinky investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva* [Rating of financial condition as a component of estimation of investment attractiveness of the enterprise]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky* [The mechanism of the economy regulation], no. 2, pp. 249–253.
11. Ivanov S.V. (2005) *Investytsiina pryvablyvist rehioniv ta vydiv ekonomichnoi diialnosti rehionalnoi ekonomiky* [Investment attractiveness of regions and types of economic activity of regional economy]: (PhD Thesis). Dnipropetrovsk.
12. Sadekov A.A., Lysova N.A. (2001) *Ynvestytsyonnaia pryvlekatel'nost predpriatyia (metodolohiya*

y metodyka otsenky) [Investment attractiveness of the enterprise (methodology and methodology of valuation)] Donetsk: DonHUET Tuhan-Baranovskoho. (in Russian)

13. Haidutskyi A.P. (2004) Motyvatsiini chynnyky mizhnarodnykh investytsiinykh protsesiv [Motivators of the International Investment Processes]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], no. 12, pp. 50–57.

14. Hrebenikova O.V., Kondratieva O.V. (2018) Kompleksna diahnostyka investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstv kharchovoi promyslovosti [Complex diagnostics of investment attractiveness of food industry enterprises]. *Infrastruktura rynku* [Market infrastructure] (electronic journal), vol. 26, pp. 103–108.

Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/26_2018_ukr/17.pdf (accessed 12 November 2019).

15. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2018) Naukova ta innovatsiina diialnist Ukrainy [Scientific and innovative activity of Ukraine]. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_nauka_2017.pdf (accessed 12 November 2019).

16. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2019) Naukova ta innovatsiina diialnist Ukrainy [Scientific and innovative activity of Ukraine]. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/zb_nauka_2018.pdf (accessed 12 November 2019).

Hrebenikova Olena

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finance
National Aerospace University H.E. Zhukovsky
«Kharkiv Aviation Institute»

Demkovych Karyna

Master
National Aerospace University H.E. Zhukovsky
«Kharkiv Aviation Institute»

THE MAIN DETERMINANTS OF ESTIMATION THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINIAN FOOD INDUSTRY ENTERPRISES

The purpose of the article. Given the need to improve the efficiency of financial and economic activity of food industry, the question of adequately assessing their investment attractiveness and identifying investment opportunities becomes urgent.

The purpose of this article is to evaluate the investment attractiveness of the food industry, to analyze the methods of evaluating the investment attractiveness of enterprises and to identify the reserves of its increase.

Methodology. The method of generalization of data and comparative comparison (to study the main tendencies of development of investment processes in food industry of Ukraine, analysis of methods of estimation of investment attractiveness of industrial enterprises), systematic and complex approaches (for determination of components of estimation of innovative potential) were used to solve the set tasks.

Results. The food industry is one of the most important branches of the national economy, which provides food security of the state, formation of export potential and is able to promote the economic growth of Ukraine.

In recent years, the food industry has been ranked first in terms of industrial output by all industries and has a positive share dynamics. However, in the dynamics of indices of industrial production of food in comparison with the previous year has a negative tendency.

The investment attractiveness of the food industry for domestic and foreign investors has evidenced by the increase in investment volume in recent years.

The analysis of the main indicators of economic activity of the food industry enterprises shows that after the recession in 2014–2015, there is currently a positive dynamics of the industry development. Compared to other types of production, the food industry has the highest sales volume.

The enterprises of the branch are active consumers of domestic agricultural raw materials – sugar, flour, starch, milk, etc. and the basis of export of processed products of the agro-industrial complex of the country. Ukrainian confectioners and manufacturers of starch products provide a significant amount of foreign exchange earnings by exporting products to more than 50 countries.

The product range covers almost all confectionery groups. In particular, exports of caramel, chocolate and other cocoa, bakery and flour confectionery products, with or without cocoa content, increased from \$814.5 million over the last four years up to \$1.1 billion last year, by almost 36%, representing about 40% of the total output. It is potentially possible to export industry products worth up to \$2 billion, which will reduce the devaluation pressure on the national currency, substantially increase tax revenues to the budget, and increase the employment of workers by 2–4%.

The above data indicate the significant investment attractiveness of the food industry. Nevertheless, when choosing a particular investment object, managers have faced with an adequate assessment of the investment attractiveness of enterprises.

In the economic literature, there are many methods of assessing the investment attractiveness of industrial enterprises, some of them taking into account their sectoral affiliation. In doing so, they distinguish between income and market approaches to calculating the investment attractiveness of business entities.

The main direction of increasing the investment attractiveness of domestic food companies is the effective use of their existing innovative potential. But all the calculation methods were analyzed mainly based on the financial performance of the entities. Therefore, we consider it advisable to take into account the existing innovation potential when assessing investment attractiveness.

In the food industry, the share of innovative enterprises is higher than in other industries – about 25%. However, the dominant type of innovation will be the acquisition of machinery, equipment, installations, rather than research, development or implementation of new technological and advanced production methods.

The dynamics of innovation activity of food industry enterprises indicates that there is a negative tendency to decrease the number of innovatively active enterprises and reduce the funding of scientific research. Ineffective utilization of the existing innovation potential of the food industry enterprises may underlie their competitiveness. The enterprise policy should be aimed at increasing the efficiency of utilization of innovative capabilities of industrial enterprises.

Innovative development in the food industry should be aimed at the constant development of new types of products, new ways of production of these products, it's updating with improvement of quality, consumer usefulness that meets the needs of modern consumers.

Practical implications. For investors to make sound investment decisions when evaluating the investment attractiveness of food companies, it is necessary to take into account the determinants of increasing the competitiveness and profitability of the investment object.

Value/originality. The analysis showed that main methods of investment attractiveness estimation are mainly based on the financial results of the business entities. Therefore, we consider it advisable to take into account the existing innovation potential when assessing the investment attractiveness, which is the main factor for increasing the investment attractiveness of industrial enterprises and ensuring their competitiveness.